

MLADIM KOLEGAMA PREPORUČUJEM DA ČITAJU DUKIĆA

ĐURO ŠKONDRIĆ
.....

SESIJA „O književnom djelu Zlatka Dukića“, održana u Gračanici 14.11. 2007. godine, a u formi okruglog stola, hvale je vrijedan potez Redakcije časopisa „Gračanički glasnik“. Krajnje je vrijeme bilo da se načne tema o novinaru, publicisti i književniku koji nam je podario dvadesetak knjiga, da se književnoj i inoj javnosti da do znanja da tuzlanski kraj ima plodnog i kvalitetnog stvaraoca prema kojem je savremena beha književna kritika (ako tako nešto kod nas i postoji) krajnje indolentna. Nagrada „Skender Kulenović“ koju je Dukić, ovih dana, primio za roman „Ženska voda“ „odjeknula“ je u našoj kulturnoj javnosti kao „incident“ zabilježen u dnevnom tisku u nekoliko redaka, a i elektronski mediji su otaljali svoj dio posla. I nakon toga – muk.

Debata vođena u Gračanici o književnom stvaralaštvu Zlatka Dukića samo je potvrda teze da se mi iz „provincije u pozadini“ moramo boriti vlastitim snagama za afirmaciju ovdašnjih nespornih književnih vrijednosti. Ta debata bacila je tračak svjetlosti na samo jednu dimenziju Dukićevog opusa, a i nije se ni moglo više za jedno popodne, u četiri referata i desetak diskusija.

U nastavku ovog svog osvrtu pokušat ću da ukažem na neophodnost valorizacije Dukićevog književnog djela sa jezičko-stilskog aspekta. Ovu

temu tek dotaknu pojedini recenzenti njegovih romana ili knjiga iz domena publicistike. Tako će Atif Kujundžić u recenziji Dukićevog romana „Ženska voda“, osvrćući se na njegovu rečenicu, napisati i ovo – „Ta rečenica već, također, zaslužuje da se zove dukićevskom. Zavrjeđuje, jer je jedinstvena i samo Zlatku Dukiću slična i bliska i već je dosta dugo, pa takvu rečenicu ni ne može ispisati niko drugi. Dukićeva sintaksa je dakle, sasvim dukićevska, a osnova je njegovoga prepoznatljivog književnog stila, natopljenog varničavim duhom, blagom ironijom i humorom“

Kujundžićeva dijagnoza je tačna da tačnija i ne može biti. Ovome bih pridodao i jedan pasus iz moje recenzije pisane za roman „Strah od skakavaca“ Evo tog pasusa: „Što se tiče jezika i stila u romanu „Strah od skakavaca“ Dukić se još jednom pokazao kao velemajstor gramatički i pravopisno precizne rečenice. Da su svi pisci, u ovom pogledu, nalik Dukiću – redaktori i lektori bi ostali bez posla. Pisac ove recenzije je, u svom dugogodišnjem novinarsko-uredničkom poslu, pregledao na hiljade i hiljade rukopisa brojnih autora, ali – nije naišao, kako se to pojednostavljeno kaže, na pismenijeg spisatelja.

Sintaksa bosanskog jezika nije nimalo jednostavna. Naš jezik ima pet vrsta nezavisnih i sko-

ro tri puta toliko zavisnih rečenica. Mnoštvo je odnosa između i unutar jednih i drugih misaonih iskaza. Te korelacije su kod Dukića precizno pozicionirane. Taj majstorluk se ne može naučiti iz gramatike i pravopisa, za to treba imati misaoni čip u kori velikog mozga. U romanu „Strah od skakavaca“, i ne samo u ovom njegovom djelu, imamo školske primjere svih važnih nastavnih jedinica iz oblasti sintakse rečenice.“

U RTV TK obavljam posao redaktora – lektora i najviše muke mi zadaju mladi novinari sa sintaktički neispravnim, odnosno misaono zamršenom rečenicom. O kompozicionoj strukturi njihovih tekstova i da ne govorim. Stalno im ponavljam ono što mi je davno, kao mladom novinaru, rekao jedan iskusni urednik. A on je kazao da je rečenica, zapravo, kašika kojom ću čitavog života kusati novinarsku čorbu. „Viljuškom se ne može jesti čorba“ – govorio je.

Pismenost i dobar stil se stječu čitanjem dobrih pisaca. Mladim kolegama preporučujem Andrića. Da uoče kratku, jasnu, jednostavnu i razumljivu rečenicu. U posljednje vrijeme preporučujem Zlatka Dukića.

Dok ispisujem ove retke na radnom stolu su mi Andrićeva „Prokleta avlija“ i Dukićev „Strah od skakavaca“. Nasumice tražim primjere, komparacije radi.

Andrić: „Sutradan su nastavili sa razgovorima koji su bili duži, življi i prirodni. Vreme je prolazilo lepše i brže se primaklo veče. Sa sumrakom razgovor je bivao sporiji i oskudniji. Govorio je samo fra – Petar.“

Dukić: „Čuli bismo se redovno. I vidali smo

se. Najmanje jednom godišnje, u pravilu tokom ljeta. Zaim je dolazio kući, a ja sam, obično zimi, odlazio njemu, u Dortmund.“

U nedogled bih mogao komparirati Andrića i Dukića u vezi sa svim kategorijama koje se tiču sintakse rečenice, a i svega onoga što ide pod zajednički nazivnik – jezik stil i kompoziciona struktura književnog djela.

Dukića preporučujem i svakome onom ko želi da spozna šta je to briljantan novinarsko-publicistički stil. U policama biblioteke RTV TK na dohvata ruke su njegove knjige „Ratni reporter – šta je to“, „Orbisovi komentari“, „Neki vole da se ne vole“ i „Lijevi mangupi i desni varvari“.

Nažalost, ove knjige su nepoznanica za profesore na odsjeku Žurnalistika Filozofskog fakulteta Univerziteta u Tuzli. Na ovom odsjeku ne važi ona „domaće je najbolje“, nego se poseže za autorima koji su objavljivali na BBC-ju, jer to je, zaboга, u trendu.

I najzad da kažem i ovo. Nisam imao pretenzije da u ovom kratkom osvrtu ulazim dublje u analizu jezičko-izražajnih poluga u književnim i ostalim djelima Zlatka Dukića, pri tome, prije svega, mislim na njegovu briljantnu sintaksu rečenice, jer sve to ne bi stalo u jednu obimniju studiju, nego mi je namjera da podstaknem znanstvenike – jezikoslovce, profesore žurnalistike, sociologe i druge da pod svoje reflektore stave ovoga plodnog stvaraoca.

Možda će ovaj članak doći do ruku nastavno-naučnog svijeta sa Univerziteta u Tuzli, pa će početi „zadavati“ Dukića u vidu seminarskih ili diplomskih radova. Daj Bože, da se i to desi.